

SZOLGÁLATI HATÁROZVÁNYOK

A MAGYAR KIRÁLYI
HONVÉD HUSZÁR LEGÉNYSÉG SZÁMÁRA

BUDAPEST
PALLAS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NYOMDÁJA
1898

TARTALOM.

I. Eskü	5
II. Hadi czikkek	6
III. A huszár kötelességei	10
IV. Öltözködési szabályzat	23
V. Az előljárók nevei	29
VI. Az örök kötelességei	30
VII. A lóápolásról	42
VIII. A lóköröm-ápolásról	46
IX. A menetben való kötelességekről	48
X. Fegyverisme	56
XI. A lószerszám tisztítása	64
XII. Előőrsi szolgálat	65
XIII. Járőr-szolgálat	77
XIV. Gyalog tűzharc	90

I.

E s k ü.

Mi tünnepélyesen esküszünk a Mindenható Istenre, hogy Ó Felsége, Legfelsőbb fejedelmünk és urunk, Első Ferencz József, Isten kegyelméből Ausztria császára, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya, s hazánk szentesített törvényei iránt, hűséggel és hódolattal viseltetünk.

Esküszünk, hogy Ó Felségének, Ó Felsége tábornokainak és minden egyéb előljáróinak és följebbvalóinknak is engedelmeskedünk, azokat tiszteletben tartjuk és védelmezzük, rendeleteiket és parancsait minden szolgálatban teljesítjük; minden ellenség ellen, bárki legyen is az, vizen és szárazon, éjjel és nappal, csatákban, rohamokban, ütközetekben és mindennemű vállalatokban, szóval mindenütt, mindenkor és minden alkalommal vitézül és férfiasan harczolunk; csapatainkat, zászlóinkat és lövegeinket semmi esetben el nem hagyjuk; az ellenséggel soha a legkisebb egyetértésbe nem bocsátkozunk; magunkat mindig a hadi

törvények szerint és derék honvédekhez és harcosokhoz illő módon viseljük és így becsülettel élünk és halunk!

Isten minket úgy segítse! Amen!

II.

Hadi czikkek.

1. Melyek a honvéd törvényei?

A honvéd polgári viszonyaira nézve a köz-törvények s szabályok alatt áll, — honvéd-ségi szolgálatra nézve azonban a katonai fejelemi törvények s hadi czikkek érvényesek.

2. Hány hadi cikk van?

Harminczhét.

3. Hogy szól az első?

A ki főlebbvalóját fegyveres kézzel megtámadja, vagy háboru idején valamely fontos szolgálati parancsot nem teljesít, agyonlövással büntetettik.

4. Hogy szól a második?

A ki pártütést indít és bajtársait följebbvalói ellen lázítja, agyonlövással büntetettik.

teljesíti rendszeren, a legszigorubban, — háboru idején pedig halállal büntetettik.

9. Hogy szól a kilencededik?

A ki az ellenség elől gyáván elszalad, előljáróját vagy zászlaját gyáván elhagyja, agyonlövással büntetettik.

Egyébiránt sürgős esetekben minden följebbvalónak kötelessége az oly gyávát tulajdon kezével levágni, vagy parancsolni, hogy azonnal levágassék.

10. Hogy szól a tizedik?

A ki a reászabott büntetés végrehajtásakor följebbvalója személyének megtámadása által ellenszegül, vagy ki, midőn a sereg az ellenség ellen indul, rabolni hátramarad, agyonlövással büntetettik.

A ki valamely elfogott ellenséget meglop, a megsebesített kirabolja vagy annyira lerészegszik, hogy kötelességét nem teljesítheti, a legszigorubban büntetettik.

11. Hogy szól a tizenegyedik?

A ki az ismertető jeleket olyannak mondja meg, a kinek azt tudni nem szabad, a ki ruháját vagy más reabizott holmiját elveszti vagy eladja, a ki lovát szándékosan megrontja, készarva hamis jelentést tesz, sürgős paran-

5. Hogy szól a negyedik?

A ki az öröknek, őrzáratoknak és a szolgálásban levő biztossági közegeknek ellenszegül, azok közül valakit megsebesít, agyonlövással büntetettik; egyébiránt az örök, őrzáratok és a biztossági közegek föl vannak jogosítva oly embert, a ki nekik ellenszegül vagy előlük elszalad és azt ő meg nem foghatja, levágni vagy lelőni.

6. Hogy szól az ötödik?

A ki elszökik és a katonaság által befogatik, ha azt, a ki őt befogja, súlyosan megsebesíti vagy megöli, ugyszintén az is, ki már többször elszökött, háboru idején pedig minden szökevény agyonlövással büntetettik.

7. Hogy szól a hetedik?

A ki két vagy több embert a szökésre rábeszél, ép úgy büntetettik mint a szökevény, még akkor is, ha azok, kiket rábeszél, nem szöktek volna is el, hanem csak vele egyértettek.

8. Hogy szól a nyolczadik?

A ki mint őrhelyét elhagyja vagy az őrzetető nélkül magát felváltatja, őrhelyén elalszik, megrészegszik, szóval kötelességét nem

csot későn ad át, vagy lőpornál dohányszik, legszigorubban, háborus időben pedig halállal büntetettik.

12. Hogy szól a tizenkettedik?

Ki magát szándékosan úgy megconkitja, hogy további szolgálatot nem tehet, legszigorubban büntetettik.

13. Hogy szól a tizenhetedik?

Ki Ő Felsege a király iránti tiszteletet nyilvánosan vagy mások előtt illetlen kifejezések által megsérti, legszigorubban büntetettik.

14. Hogy szól a huszonhetedik?

A ki valakit szándékosan megöl, felakasztatik.

15. Hogy szól a huszonkilencedik?

A ki szándékosan gyujtogat, felakasztatik.

16. Hogy szól a harminczadik?

Minden lopás szigoruan büntetettik, legszigorubban pedig, ha valaki bajtársát, följebbvalóját vagy házigazdáját lopja meg, vagy ha a lopásnál fegyver is van nála.

17. Hogy szól a harminczkettedik?

Azon honvéd, a ki rabol, azaz idegen jószágot erőszakkal vagy fenyegetéssel elsajátít,

vagy a rablásnál valakit megsebesít, felakasztatik, akár végrehajtotta a rablást, akár nem.

18. Hogy szól a harminczhatodik?

Azon honvéd, ki valamely bűntény fölül tud és azt föl nem jelenti és meg nem akadályozza, a ki a bűnt ismeri és föl nem jelenti, legszigorubban egész 10 évig terjedő büttönnel büntetettetik.

III.

A huszár kötelességei.

1. Mi a huszár rendeltetése?

Hazáját az ellenség ellen megvédeni, az ország belsejében a rendet és biztonságot fenntartani.

2. Ki az uralkodó?

Ő Felsége I. Ferencz József.

3. Mi az eskü?

Az Istenre és becsületre tett fogadás.

4. Kinek esküszik a huszár?

Urának, királyának, kinek Isten után legnagyobb hódolattal tartozik és hazájának, melynek szentesített törvényeit védeni köteles.

10. Melyek a huszárnak bajtársai iránti kötelességei?

Hogy őket szeresse, semmi veszélyben el ne hagyja, velök békében élje, minden örömet s bajt testvérileg megoszson.

11. Elhallgassa-e bajtársi tekintetből, ha valamelyik bajtársa bünt követ el?

Semmi esetre el ne hallgassa, hanem jelentse föl.

12. Miért nem bizonyít bajtársi szeretetet az, a ki a bünt elkövetni engedti vagy föl nem jelenti?

Mert az, a ki lop vagy más bünt követ el, többi bajtársait is hirbe hozza, mert nem azt fogják mondani: e vagy ama huszár lopott, hanem hogy a huszárok loptak.

13. Mily kicsapongásokat kell a huszárnak önmaga s bajtársai iránti kötelességből leginkább kerülni?

A részegséget, a rossz személyekkel való társalgást és kártyázást.

14. Miért kell kerülni a részegséget?

Mert a részegség őt a szolgálattevésben hát-

5. Minő jelre, és mikor esküszik a huszár?

A zászlóra a besorozásnál és a hadszemle alkalmával.

6. Mit tesz az, ki esküjét megszegi?

Megszegi adott szavát, melylyel magát az Istent tanuul hívta, eljátsza becsületét, megcsalja urának, királyának és hazájának benne helyezett bizalmát.

7. Melyek a huszárnak legfőbb kötelességei?

A király és a haza iránti szeretet, szolgálatban engedelmesség, és az ellenség előtt vitészség.

8. Mit értünk az engedelmesség alatt?

Ha minden előljáráinktól kapott parancsot pontosan és ellenvetés nélkül teljesítünk.

9. Mi tartsa vissza a huszárt a büntettől?

A becsületérzés, a büntetéssel összekötött gyalázat félelme, mely a huszárnak jobban fájjon, mint maga a büntetés.

rátartja, egészségét megrontja és mert részegségében nem tudja, mit cselekszik.

15. Miért kell a rossz személyekkel való társalgást kerülni?

Mert az erkölctelen élet hosszas és veszélyes betegséget okoz, mely az egészséget örökre aláássa s bajtársai kénytelenek helyette szolgálatot tenni.

16. Miért tilos a kártyázás?

Mert a kártyázó huszár zsoldjával ki nem jöhet, ha pénze elfogyott, éhezni kénytelen, s vagy adósságszinálásra, vagy lopásra vetemedik.

17. Szabad-e a huszárnak adósságot csinálni, vagy valakinek pénzt kölcsönözni?

Nem szabad.

18. Mit kell a huszárnak zsoldjából megszerezni?

Mindent a mi ruhája, felszerelése és fehér ruhája tisztítására szükséges, azon kívül köteles abból egyéb kisebb szükségleteit fűdőzni.

19. Mi által tartja fenn a huszár legjobban egészségét?

Testi tisztaság és egészséges táplálás által.

20. Mit tegyen a huszár, ha betegnek érzi magát?

Köteles azt tüstént bejelenteni, nehogy betegség eltitkolása által még rosszabbul legyen.

21. Mire kell még a huszárnak figyelni, hogy egyáltalában egészségét fõntartsa?

Éretlen gyümölcsöt, elromlott élelmi szereket és sületlen kenyeret ne egyék; ha nagyon megizzad, magát hirtelen ki ne hûtse, sem pedig szomját azonnal ne oltsa, erõs hidegrõl hirtelen meleg szobába ne lépjen, ha pedig valamely tagja elfagyott, azt hóval dõrzsõlje.

22. A testi tisztaság tekintetébõl mire kell a huszárnak ügyelnie?

Arczát, száját és kezeit mindennap, egész testét pedig minden héten legalább egyszer meg kell mosni. Haját mindennap fésülje meg, hetenkint egyszer, még pedig vasárnap, változtasson fehér ruhát.

23. A szoba tisztaságát tekintve, mire kell ügyelni?

A szobát mindennap, a nélkül, hogy az felõntõtötnék, ki kell söpörni, az ágyakat rendszeren fölrázni és kiszellõztetni, a padokat,

asztalokat tisztán tartani és a hányaszor csak lehet, az ablakokat kinyitni.

24. Hova dobatik a szemét?

A szemétombra vagy gödörbe a lótrágya közé; nem szabad azt az árnyékszékbe vagy a csatornába dobni.

25. Miért van a padlásokon, színekben, szénaraktárakban, vagy másraktárakban a dohányzás, égõ gyertyával való járkálás tiltva?

Mert ez által könnyen tûz támadhatna.

26. Szabad-e a szobákban mosni, vagy fehér ruhát szárítani?

Nem szabad, mert ez által ártalmas kigõzõlgés támad.

27. Mi történik, ha egy tiszt úrváratlanul a szobába lép?

Azon huszár, ki legelõbb meglátja, «Vigyázz»-t kiált, mire minden ember foglalatosságát abban hagyja, arcczal a belépõ felé fordul és szabályszerû állásba helyezkedik.

28. Mi történik, ha egy tiszt úrvéletlenül egyik istállóba lép?

A ki legelõször észreveszi, «Vigyázz»-t kiált, az istállóór pedig jelentkezik.

29. Egy megrendelt istálló-vizsgáláskor, hogyan viseli magát a legénység?

Minden ember lovának balfelén a kötõfékszárat tartva arcczal kifelé áll, ha egy embernek két lova van, a két ló közé áll, és mindegyik kezével egyet tart.

30. Miért kell a huszárnak mindig csinosan és nyalkán öltözve lenni?

Mert a huszárnak már külsõ magatartásában is a tisztaságot és rendet kell kifejeznie.

31. Ha egy idõsebb huszár egy újonczot kap oktatás alá, hogy kell ezt neki tekinteni, és hogy kell vele bánni?

Ezt õ kitüntetésül vegye, miért is fiatalabb bajtársát szorgalommal párosult békeutúréssel a szolgálatra tanítsa.

32. Melyek azon kötelességek, melyekre egy idõsebb huszárnak az újonczot legelõször meg kell tanítnia?

Hogyan tisztítsa rendes öltõzködésre ruháját és szerelvényeit; mutassa meg neki a katonás menést, magatartást, valamint a följobbaló-elõtti tisztelgést.

33. Köteles-e a huszár, ha valamely mesterséget tud, p. o. ha szabó vagy csizmadia, ha parancsolják, e mesterségeket gyakorolni?

Igenis, köteles azt a szolgálat javára gyakorolni, és ép úgy dolgozni, mintha saját számára dolgoznék.

34. A szökés, önmegcsonkítás és gyávaságon kívül, mely bûn ellenkezik leginkább a huszár rendeltetésével?

A lopás és rablás.

35. Melyik a leggyalázatosabb lopás?

A bajtársi lopás.

36. Mit tegyen a huszár, ha valami kérése vagy panasza van?

Jelentse a szakaszvezetõnek, ha ez kérését nem teljesítheti, a szakaszparancsnok urnak, és így feljebb százados urnak.

37. Mit kell ez alkalommal jól megfontolnia?

Hogy minden ok nélkül tovább ne jelentkezék, mert ez macacsságnak tekintve megbüntetik.

38. Mi történik, ha több huszárnak van valami kérése?

Akkor csak kettő jelenti azt a többi nevében.

39. Mit tesz a huszár, ha kenyerét, zsoldját vagy más illetékét a meghatározott időre meg nem kapja?

Jelentse szolgálati uton százados urának és azután várja békettüréssel, míg kielégítetik.

40. Hogy viselje magát a huszár följebbvalói iránt szolgálaton kívül?

Följebbvalói iránt bizalommal legyen, őket nagyra becsülje, róluk soha rosszat ne beszéljen, s figyelemzeteéseiket jól eszében tartsa.

41. Hogy kell magát viselni a huszárnak idegen, nem a honvédséghez tartozó följebbvalók iránt?

Köteles minden följebbvaló iránt, ha az a közös hadseregből, vagy más csapatból való is, nagyra becsülni és előtte ép úgy tisztelni, mintha tulajdon századbeli lenne.

42. Mit tegyen a huszár, ha fogásba küldetik?

A parancsnak tüstént engedelmeskedjék, ki-

47. Ha több följebbvaló megy el egyszerre a huszár előtt, mire kell neki akkor figyelnie?

Addig marad a megszabott tisztelgésben, míg az utolsó is elhalad.

48. Mit tegyen a huszár, ha Ő Felsője a király vagy a királyi ház tagjaival találkozik?

Három lépésnyire előtte és arcczal feléje fordulva megáll, fejét a megfelelő oldalra veti és tiszteleg.

49. Hogy tiszteleg a huszár, ha a balkezelével kardját jobb kezében pedig más valamit visz?

Kardját elereszti és bal kezével szabályszerűen tiszteleg.

50. Hogy tiszteleg a huszár, ha mindkét kezében visz valamit?

Akkor csak fejét az illető oldalra veti.

51. Mily rendben tartsa a huszár ruháját, szerelvényét és fegyverét lakásán?

Mindenét oly rendben kell tartania, hogy

bocsátása után azonnal közvetlen előjárójánál és 48 óra lefolyása előtt a kihallgatás alkalmával azon előjárójánál, ki a büntetést elrendelte, jelentkezzék.

43. Ha a huszár állomáshelyéből, vagy a laktanyából kimegy, kinél köteles az elmenetel és visszajövetkor jelentkezni?

A napos-tizedesnél és a szakaszvezetőnél.

44. Ha a huszár egy más állomáshelyre megy szabadságra, a hol szintén katonaság van elhelyezve, mi a kötelessége?

Köteles az állomásparancsnoknál jelentkezni.

45. Mit tesz a huszár, ha előtte egy följebbvaló elmegy?

Tiszteleg.

46. Mit tesz a huszár, ha az utcán megy és egy följebbvalójával találkozik?

A szabályszerű tartásba helyezkedik, három lépésnyire fejét följebbvalója felé veti, jobb kezével tiszteleg és azt kitarja mindaddig, míg a följebbvalóját három lépésnyire elhagyta.

2*

az adott riadó-jelre tökéletesen felszerelve, tüstént kivonulhasson.

52. Mi a riadó, és mily jelre kell kivonulnia?

A riadó trombitajel általi rögtöni összehívás a riadó helyre, mely minden állomásán mindjárt a megjövétel után kijelöltetik.

53. Mit tesz a huszár a riadójelre?

Lőhátán teljesen felszerelve a lehető leggyorsabban a riadóhelyre siet.

54. De ha már nincs ideje magát tökéletesen rendbeszedni?

Akkor legalább a nyergét és a kantárt a lóra teszi; tűz- és vízvészelnél pedig legelőször lovát, azután többi podgyaszát hozza biztonságba. Ellenséges meglepetésnél pedig fegyveresen lóra ül és följebbvalója után zárkózik.

55. Mit tesz a huszár, ha vezetéklova van?

Ez esetben iparkodnia kell ezt is fölnyergelve és fölkantározva kihozni.

56. Ellenség előtt hogy viseli magát a huszár?

Becsületéről, eskütéről megemlékezve, mint

vitéz honfi kötelességét királya és hazája iránt teljesíti s minden erejét arra fordítja, hogy az ellenséget leverjék.

57. Mi a huszár kötelessége, ha könnyű sebet kap?

Sebét bekötteti s visszamegy azonnal osztagához.

58. Mire köteles figyelmezni a huszár az ellenség előtt, nevezetesen a megrohanáskor?

Az előljáró vezényszavára és a trombita-jelekre.

59. Tisztje iránti bizodalom s ragaszkodás mellett, mi köttetik még a huszár szívére?

Az, hogy tisztjének életét megmenteni s kötelességének ismerje s válságos pillanatokban ne gondoljon saját, hanem vezető tisztje életével, mert ellenkező esetben meggyaláznók az egész honvédség dicsőségét.

60. Hogy kell a foglyokkal bánni?

Emberségesen, mert bectelenség volna egy védtelenen bosszút állani.

61. Ha fogságba kerül a huszár, miről kell megemlékeznie?

Királya és hazájának tett esküjéről, miért is nem fog ezeknek kárára semmit elárulni, vagy talán az ellenség előnyére magát felhasználtatni.

62. Fogságban, — kétes helyzetben, vagy rossz bánásmód alatt szabad-e a huszárnak elcsüggedni, vagy külföldi szolgálatba lépni?

Nem, mert ha azon édes tudattal bír, hogy nem egyéni gyávaság miatt esett fogságba, kétes helyzetben nem csügged el, joggal azon meggyőződésben lehet, hogy előljárói mindent elkövetnek, hogy őt kiszabadítsák.

IV.

Öltözködési szabályzat.

1. Hogyan vágassa le a haját minden huszár?

Ugy, hogy hátul 2 és fél, elől pedig 6 és fél cm-nél hosszabb ne legyen.

2. Milyen szakált szabad viselni?

Vagy körszakált, vagy az állon kiborotválva, de az oly rövid legyen, hogy a zubbony nyakát be ne takarja.

3. Szabad-e a bajuszt leborotvtálni?

Nem szabad.

4. Miből áll a hadijelvény, hol és mikor viselendő?

Tölgyfalevél, vagy fenyőágból áll, mely békében diszkivonuláskor, háboruban mindig és pedig a csákorózsa mögött viselendő.

5. Hogy kell öltözködni a huszárnak diszben?

Akár lóháton, akár gyalog kell kivonulnia, mindig csákósan, nyáron zubbonyban és a mentét félvállra vetve, télen a mentét fölülte, kard, karabély és töltenytáskával; ha esik vagy havazik, a köpenyt felülte.

6. Diszkivonuláskor mi jön a lóra?

Kantár feszítőzablával, üres nyereg máhászij és patkóstáskával.

7. Mit nevezünk menetöltözetnek?

Azt, hogy a huszár minden ruháját, fegyverét, szerelvényét és tábiori eszközeit magára

veszi és lóra málhazza, azonkívül még lótapot is visz.

8. Háboruban minő öltözetben kell kivonulni?

Mindig menetöltözetben.

9. Békében mikor kell menetöltözetben kivonulni?

Csak riadókor, vagy ha az el van rendelve.

10. Hogy kell öltözködni szolgálaton kívül?

Szabályosan, tisztán, csinosan és nyalkán.

11. Szolgálaton kívül szabad-e a mentét félvállra vetve hordani?

Nem szabad.

12. Mikor szabad a köpenyt felvenni?

Csak ha eső vagy hó esik.

13. Hol hordja a huszár köpenyét lóháton és hol gyalog, ha nem vesszi fel?

Lóháton összehajtva a nyeregre köti, gyalog pedig a nyakába akasztva a bal vállán.

14. Hogy viselendő a csákó?

Egyenesen, úgy, hogy a czimer a test középvonalában legyen.

15. Hogy viselendő a táborig sapka?

Ugy, hogy a gombok és a rózsza a test középvonalában legyenek.

16. Hol kell lenni a rohamszijnak és csatjának?

A rohamszij az áll alatt jól hátra tolva legyen, csatja pedig a baloldalon a fül alsó részével egy irányban.

17. Mikor hordja a huszár csákóját szolgálaton kívül?

Vasár- és ünnepnapokon, ott a hol az el van rendelve.

18. Mikor kell a rohamszijat használni?

Szolgálatban mindig, szolgálaton kívül soha sem. Ilyenkor mindig a csákóban levő csomóba kell dugni.

19. Ha a mente fel van öltve, hová jön a mentekötő?

Kétszer egymás körül kell csavarni, azután

a végét összegombolni és a mente két felső gombjával legombolni úgy, hogy a prémen fektüdjék.

20. A fél vállra vetett mentét hogy kell összekötni?

Két csomóra és oly rövidre, hogy a mente nyaka a huszár nyaka mellett fektüdjék; a mentekötő két végét egymás körül kell csavarni, a végén úgy összegombolni, hogy szabadon lójon.

21. Hol hordja a huszár lovasjelvényét és a lövészkötőt?

Jobb mellén, a zubbony vagy mente felső mellszinörja alatt, még pedig a lovasjelvényt a lövészkötőtől jobbra.

22. Mi málházandó a jobboldali málházakába?

A háromnapi legénységi teljes tartalék élelmi készlet, még pedig: kétszersült, a két darab 1-es, a kávé és czukor 2-ös, a só 6-os számú élelmi zacskóban elcsomagolva, — és a dohány, 2 ing, 2 gatyka, zsebkenő és tiszta kapczák, 1 törülköző, táborig sapka, ruhakefe, egy kis tűkör, fésű, szappan, a varrószköz posztózacskóban, melyben a szükséges tűkön, czér-

nán és gombokon kívül, 2 sarkantyutaraj, 1 olló, 1 ár, 6—8 kis talpszeg, azután néhány darab madzag és 6 nyakszegély teendő el.

23. Mi málházandó a baloldali málházakába?

A lókefe és lóvakaró a törülő ruhába tekerve, a zsír és fénymáz kettős bádogszelenzében, a máz, sár- és fénykefe, 1 kötény, a vasalkatrészek tisztítására szolgáló vászorongy, az evőszköz tokban, az utanszállítási élelmi készlet, — a zabos zsákban elhelyezendő kenyér kivételével — még pedig: a főzelék a 3-as, a kávé és czukor a 4-es, a só és bors (paprika) az 5-ös számú élelmezacsakóban és az azon készlethez tartozó dohány, a gombfüző, szükséghez képest kis palaczk fényesítő szerrel és egy csavarhúzó nyílal, 1 tölténydoboz 10 drb tölténnyel — a karabélyllyal fölfegyverzett legénységénél, 1 drb két részből álló törölő az altiszteknél, kis ovótokba elhelyezve, — mindenkinek vászon és posztórongyok, 1 kis palaczk faolaj, továbbá karabély-tisztítószinór favezetékekkel együtt, az abrakos tarisnya és háboru idején a tartalék löszertakában 20 teljes tartalék töltény — a láncos kötőfékszár (béke-menetekben).

24. Mi málházandó a zaboszsákba?

A 3 napi tartalék lótáp-készletet képező zab és az utanszállítási élelmi készlethez tartozó kenyér.

V.

Elöljárók nevei.

1. Ki a honvédség főparancsnoka?

Ő csász. és kir. fensége József főherczeg.

2. Ki a honvédelmi miniszter?

Nagyemlétságu báró Fejérváry Géza.

3. Ki a honvédség főparancsnokának adatlusa?

4. Ki a kerületi parancsnok?

5. Ki a lovassági felügyelő?

6. Ki a lovas dandárnok?

7. Ki az ezredparancsnok?
8. Ki az osztályparancsnok?
9. Hogy hívják a századparancsnokot?
10. Hogy hívják a többi tiszt urakat a századnál?
11. Hogy hívják az őrmestereket?
12. Hogy hívják a szakaszvezetőt?
13. Hogy hívják a tizedeseket?

VI.

Az örök kötelességei.

1. Miért kell a huszárnak a reábizott őrséget, mint a szentséget tekinteni?

Mert egy őrstől, kivált az ellenség előtt, néha az egész sereg java és biztonsága függ.

6. Mit tesz a huszár, ha az ör előtt elmegy?

Tiszteleg.

7. Hogyan felel az ör, ha egy följebbvaló valamit kérdez tőle?

Katonásan, röviden, de azért tiszteletteljesen.

8. Mily helyen adja az ör a tiszteletet, és mit tesz, ha egy följebbvaló által meglepetik?

A tiszteletet azon helyen adja, a melyen felállítatott, de ha egy följebbvaló által hirtelen meglepetik, akkor ott tiszteleg, ahol éppen áll.

9. Mit tesz az ör, ha egy tiszt, tisztí kütüntetést viselő orvos, hadbíró, tábori pap vagy altiszt megy el mellette?

Felállítási helyére áll, kézbevert karabélyal való állásba helyezkedik, s ha a mellette elmenő 6 lépésnyire közeledett, fejét feléje veti, s azt addig kíséri, míg 6 lépésnyire elhaladt, azután tovább mozog.

2. Minő fegyverrel áll az ör őrhelyén?

Lóháton a kardot kihuzva tartja, gyalog a karabélyt kézben.

3. Szabad-e az örnek őrhelyét elhagyni vagy magának más kényelmet keresni?

Őrvezető nélkül nem szabad elhagyni, vagy a meghatározott helyen túljárkálni, sem aludni, sem dohányozni, enni, inni, leülni, valakivel beszélgetni, fegyverét letenni, vagy azt kezéből kiadni.

4. Hogy segít magán az ör, ha hirtelen megbetegszik, vagy ha a rendelt időre föl nem váltatott volna?

A szomszédörnek vagy az őrhelyre kiált, és ha ez lehetséges nem volna, úgy egy arra elmenőt kér meg, hogy óhajátását az őrparancsnokkal tudassa.

5. Hogy viseli magát a lóháton felállított ör?

Lóháton az örök mozdulatlanul helyben állanak.

10. Mit tesz az ör, ha templomi körmenet, a szentség vagy temetés megy el mellette?

Felállítási helyére áll s fejvetéssel tiszteleg.

11. Ha katonaság vonul el az ör mellett, miként tiszteleg az ör?

Úgy — mintha az illető csapat parancsnokának egyedül tisztelegne.

12. Hogy teljesíti az ör, takarodó és ébresztő közötti időben a tiszteletadást?

Mindannyiszor, valahányszor Ő Felseégeiknek, Ő Fenségeiknek, előjáróknak vagy följebbvalóknak közeledtét észreveszi, azon ponton, a melyen fel lett vezetve, állásba helyezkedik.

13. Szabad-e az örnek, ha rossz idő van (eső, hó vagy zivatar), földél alá vagy az őrbódéba lépni?

Igenis szabad, csak hogy figyelmét ilyenkor meg kell kettőztetnie, és minden tiszteletadásra elő kell lépnie.

14. Ki által váltathatja egyedül fel

magát az ör, és mit tesz, ha a felváltás jön?

Csak tulajdon örvezetője által szabad magát fölvaltania — ha felváltás jó, felállítási helyére áll.

15. Szabad-e az örnek azon a környéken, a hol fel van állítva, tisztátalanságot, lármát, veszekedést, népcsoportulásokat tűrni, vagy magához valakit igen közel jönni engedni?

Nem szabad.

16. Mit csinál az ör, ha tűz támad, vagy más valami fontos eset adja magát elő és ő sem a szokott módon, sem pedig láрма által az örparancsnokkal nem tudathatja?

Akkor egyszer vagy többször a levegőbe lő.

17. Ha egy ör helyzete támadás által veszélyeztetnék, és minden intései dacára folytonos gorma sérelmeknek van kitéve, mit teend?

Ha a támadót egyszerűen megfogni nem tudja, fegyverét használja.

22. Mily ismertető jelek vannak az őrszolgálatnál, és miből állanak ezek?

Kétféle ismertető jel van:

1. a *jelszó*, ez egy városnak a neve, és ezt csak az örparancsnoknak, járőrvezetőknek és örvezetőknek szabad tudniuk;

2. a *jelhang*, egy könnyen emlékezetben tartható és minden huszár előtt ismeretes szó lehet, és ezt minden örnek tudnia kell.

23. Mit csinál az ör, ha egy járát vagy egy vizsgáló főtiszt közeledik?

Az ör «Állj! ki vagy?» kiáltással megállítja, a parancsnokot ezen szóval «Parancsnok előre!» vizsgáló előjárókat csak e szóval «Előre» a közeledésre felszólítja és tőlük a jelhangot kéri. Ha az helyes, akkor az ör «mehet» szóval tovább bocsátja; ha a jelhang hamis, akkor az örnek kötelessége az őrséget felriasztani, esetleg fegyverét azonnal használni.

24. Hogy viselik magukat a kettős örök?

Ezek a tisztelgéseket egyszerre teljesítik, egymással időtöltésből beszélgetniük nem szabad, hanem egymással szemközt föl- és alájárkálnak.

18. Ha pedig az a bizonyos el akarna szaladni?

Akkor háboruban minden bábózás nélkül reá lő. Békében azonban soha sem kell tüzelni, ha a kard alkalmazása elegendő, továbbá akkor sem, ha a lövés által ártatlanok élete veszélyeztetnék.

19. Mit tesz az ör, ha éjszaka valami gyanus személyt vesz észre közelében?

Az ör a feleje közeledőt «Állj! ki vagy?» kiáltással megállítja, egyidejűleg löfegyverét fölfelé emelt csőtorkolattal lövésre készen veszi, s ha az illető elégséges feleletet adott, «Mehet» szóval tovább bocsátja, de azért folytonosan figyel reá.

20. Ha az ör feleletet nem kap, a viszonyok veszedelemesek és gyanúja van, mit tesz?

Akkor a gyanus egyént elfogja és a felváltásig őrizet alatt tartja; ha pedig az illető az őrral szemben tettelesen erőszakoskodnék, akkor ellene fegyverét használja.

21. Mi a kötelessége az örnek, ha valakit elfogott?

Azt az örparancsnoknak tudtára adni.

3*

25. Mit tesznek a tábori mise alkalmával a kápolna-sátor előtt felállított kettős örök, ha a katonaság imához áll vagy térdel?

Az egész mise alatt felállítási helyükön a szabályszerű állásban maradnak.

26. Ha pedig az örök benn a templomban állanak?

Akkor, ha a mise-szertartás kívánja, nekik is le kell térdelniük.

27. Mely örök nevezetnek sorompöröknek?

A melyek egy őrhely előtt vannak felállítva.

28. Szabad-e a sorompöröknek a zászlóhoz, fegyverekhez, vagy az őrházba idegen embert bocsátani?

Nem szabad.

29. Ha a sorompör fegyverbe kiált, mit tesz erre ő, s mit az őrség?

A sorompör felállítási helyére áll és «Fegyverre» kiált, mire az őrség minden vezényszó nélküli kézbe vett karabélyval sorakozik és föláll.

30. Ki előtt és hányszor kiált a sorompőr tisztelgésül fegyverbe?

A sorompőr *egyszer* kiált fegyverbe, törzstisztek előtt, ha csákóban vagy szolgálati jelvényével vannak, tábornokok előtt mindig, továbbá minden mellette elvonuló katona-csapat előtt, melyet főtiszt kihuzott karddal vezet, és a szentség előtt. *Kétszer* kiált fegyverbe a királyi ház tagjai — *háromszor* Ő Felseége a király és királyné előtt.

31. Ha a sorompőr valamely őrzőjáratot megállított, hogy történik az eligazítás?

Ha a sorompőr egy járőrt állít meg, akkor tisztí őrségen azt kiáltja «Altiszt kifelé!» más őrségen pedig «Fölvezető kifelé!» mire a kiszólitott egy emberrel az eligazításhoz előlép. Az utóbbi a sorompőr mellett állva marad, és ezzel együtt a fegyvert lőkészen veszi. Az altiszt vagy fölvezető kivont karddal 6 lépésnyire az őrtől előre és oldalvást áll fel, és a járőr parancsnokát ezen szóval «Parancsnok előre» közeledésre előhívja. Ha az előjött, kérdi tőle a «jelszót» és ha ez heyesen adatott, a jelhanggal viszonzozza. Ha semmi gyanus nem mutatkozik, a járőrt «mehet» szóval tovább bocsájítja.

36. Hogy viselje magát az őr a rab iránt?

Komolyan, és vigyázzon, nehogy elszökjék; nem szabad vele beszédbe ereszkedni, sem őt kicsufolni vagy vele rosszul bánni.

37. Mire kell vigyázni a rab átvételénél és kísérésénél?

A rab megvizsgáltatik, vajjon nincs-e nála fegyver vagy más veszélyes eszköz, pénz vagy irat? a karabély megtöltetvén, a rab a kísérés alatt középre állítatik, a parancsnok pedig hátul zárkózik, azaz hátul megy.

38. Mi történik, ha a rabkiséret valahol meghál?

A parancsnok mindenekelőtt a falu biránál biztos szállásról gondoskodik, ezután a szobában *egy* — nehéz rabnál pedig *két* őrt állít föl, és az egész éjszakán át világot tartat a szobában.

Ha a rab szükségét akarja végezni, az őr vele kimegy.

39. Az őr-felváltásnál hogyan állítja fel az őrzető az új őrt?

Ugy, hogy az új őr az előbbi mellett bal-

32. Ha pedig az ismertető jel helytelen, mi történik?

Akkor az altiszt vagy fölvezető «Fegyverbe» kiált.

33. Mi kötelessége az őrségekül-döncznek?

Kötelessége az őrszobát és környékét mindig rendben tisztán tartani, s az őrlegénységnek minden szükségést elhozni, miért is a többi legénységnek az őrségről eltávoznia nem szabad.

34. Hogyan állítatnak fel az örök a börtönök előtt, és kinek tisztelegnek?

Az ajtók vagy ablakok felé arccal állítatnak fel, és senkinek sem tisztelegnek.

35. Mire kell az örök figyelni, ha rab mellett áll a szobában?

Az őr az ajtó közelében álljon, és a rabot folyton szemmel tartsa, fegyverére vigyázzon, nehogy a rab azt erőszakkal elkaphassa, semmiféle rendelkezést a rabtól nem szabad elfogadnia vagy titkos beszédek az ablakon át vagy a rabok közt engednie

ról, az őrzető pedig arccal mindkettőjük felé álljon.

40. A kettős öröknél hogyan áll fel a felváltó legénység?

A két régi őr közé.

41. Az órátadásnál mire kell az őrzetőnek figyelnie?

Hogy mindenféle parancs átadása pontosan, értelmesen és oly esendben történjék, hogy csak az őrzető hallhassa.

42. Mit vezényel a fölvezető, ha az átadás rendesen megtörtént?

«Régi őr hátra arcz»-ot vezényel, mire a régi őr megteszi a kettős fordulatot és az új őr háta mögött a balszárnyra lép.

43. Szabad-e az örök a bemene-tet a raktárakba, vagy oly helyekre, a hol kincstári jószág van eltéve, idegen embereknek megengedni, vagy azok közelében dohányzást, égő gyertyával való járkálást eltűrni?

Nem szabad.

A lóápolásról.

1. Hogy tartja fenn a huszár lovának egészségét?

Rendes abrakolás, tisztogatás és ápolás által.

2. Miért kell a huszárnak lovát megbecsülni?

Mert a huszár feladatának, czéljának egyedül lova által felelhet meg, — az neki elváhatlan bajtársa, az segíti őt győzelemre, az menti meg a veszedelemből, elég ok tehát, hogy szeresse és ápolja.

3. Hogyan bánjon tehát lovával a huszár?

Szeretettel és türelemmel, azt rendesen abrakolja, ápolja, minden körülmény közt lova legyen az első, s annak legkisebb baját szakaszvezetőjénél jelentse.

4. Hogy abrakoltatik a ló?

Ha a ló néhány korty vizet kapott, az etetésre kimért zab megrostálva eléje adatik, ha a zabot megette, akkor elébe tétetik a széna; végre a ló megittattatik.

9. Mi van még megjegyezni való a lótisztításnál?

Ha a huszár lovának fejét, füstökét, vagy sörényét tisztítja, akkor azt az állásban meg kell fordítani; a sörényt és farkot fésülni nem szabad, hanem az ujjakkal kell szétszedni és kefével kitisztítani.

A ló csülkeit sohasem szabad megmosni, s ha megdögltek volna, akkor szárazra kell döngölni. Ha lova körül egészen végzett a huszár, akkor azt törül szőrrel végig törüli.

10. Mi tartozik a ló csinoságához?

Hogy a füle szélein tulnőtt szőrszálak levágassanak és csülkei ki legyenek nyírva.

11. Minő rendben kell a huszárnak az istállót tartani?

Az istállót naponkint ki kell szellőztetni, az állást szárazon, a jászolt mindig tisztán tartani; a ganéjnak nem szabad az istállóban felhalmozva lenni, s minden eltávolítandó a mi által magát a ló megsérthetné.

12. Milyennek kell lenni egy jó istállónak?

Egy jó istállónak, a nélkül hogy hideg legyen, elég szellőznek kell lenni, léghuzam

5. Mire kell ügyelni a huszárnak, mikor lova zabot eszik?

Nem szabad lovát nyugtalanítani, hanem fejénél állva a ló kötőfékszárát tartja, nehogy az a zabot elszórja.

6. Ha a huszár észreveszi, hogy a zab emésztetlenül megy el lovától, mit csinál?

Miután ez betegségre mutat, azt azonnal be kell jelentenie.

7. Hogy itatja a huszár a lovát?

Ha a lónak melege van, sohasem szabad megittatni, itatásra pedig mindig friss vizet kell használni; nyáron legalább négyszer-öttször napjában meg kell itatni a lovat, mert ha eléendő vizet nem kap, rosszul fog kinézni.

8. Hogy tisztítja a huszár lovát?

Legelőszőr szalmával addig dörzsölje, míg bőre át nem melegedett és szőre nem fénylik, azután pedig addig keféli, míg egészen tiszta nem lesz. A sörény és farkot fésűvel megdörzsölteti, szeméit, orrlyukait és nemzórészeit kimossa; végre patáit friss vízzel megmossa és zsírral bekeni.

nélkül, mely veszedelmes, — továbbá világosnak, mert sötét istálló a ló szemére károsan hat, — az állás széles legyen, hogy a ló kényelmesen lefekhessék és nyújtózhassék, végre legyen az istállóban jászol.

13. Hogy kell a lónak megkötni lenni?

A kötőfékszárnak oly hosszúnak kell lenni, hogy a ló fejét az alomszalmára letehesse, mert különben a lónak a kényelmetlen fekvés miatt semmi erősítő nyugalma nincsen, és inpókot kap.

14. Minek kell lenni a kötőfékszár végében, hogy a ló a kötélbe ne hágjon?

Egy fagolyónak.

15. Szükséges-e a lónak naponkint mozgást tenni?

Igenis szükséges, mert ez őt erősíti, — ha a ló mindig az istállóban marad, megbetegszik ép úgy, mint azon ember, ki a szobából ki nem megy.

16. Mikor szabad a megmelegedett lovat etetni és itatni?

Csak akkor, ha jól meg van dörzsölve és le van hülve.

17. Egyes beszállásolásnál hol kell a huszárnak a lótápot tartani?

Tiszta, száraz helyen, nem pedig az istállóban, mert ott elromlik.

VIII.

A lőköröm-ápolásról.

1. Hányszor kell a lovat megvasalni?

Minden lovat, a beteget sem kivéve, legalább minden 5—6 hétben egyszer meg kell vasalni.

2. Hogy ismeri meg a huszár lován, hogy újra kell vasalni?

Ha a köröm igen nagy és a vason túl nőtt, vagy ha a vas igen elkopott.

3. Szabad-e levenni a vasalásnál egyszerre mind a négy vasat?

Nem szabad, hanem egyiket a másik után, nehogy a ló, ha vas nélkül a földre tapos, körméből valamit letörjön.

8. Mit tesz a huszár, ha észreveszi, hogy egy szeg hiányzik lóva patkójából?

A kovács által azonnal más szeget veret beléje.

9. Mit kell a huszárnak minden vasaláshoz magával vinni?

A tartalékvasakat, hogy a kovács azokat a körömhöz igazíthassa.

IX.

A menetben való kötelességekről.

1. Mi kötelessége a huszárnak, ha reggel ébresztőt fujnak?

Lovát etetni, itatni és megtisztítani, megmosakodni, felöltözni, szóval mindent úgy elkészíteni, hogy az adott jelre nyergelhessen.

2. Mikor szabad a huszárnak nyergelni?

Nem előbb, csak ha nyergelés fuvatik.

4. Hogy kell a huszárnak lóva körmét ápolni?

Minden tisztítás után az egész körmét vizzel le kell mosni, a körömkéssel a piszkot a vas és a ló talpa közül kivakarni a végre a ló csülkét szárazra dörgölni. Ezután sóatlan disznózsírral kívülről, úgy szintén a békát és talpat a zsiros kefével be kell kenni.

5. Hányszor kell a lőkörömré marhaganajt tenni?

Kétszer egy héten, és pedig szerdán és szombaton, a marhaganajt folyvást nedvesen tartván.

6. Mi az oka, ha a ló békája elrothad?

Hogy az állás nem tiszta és nem száraz, vagy a köröm nem tartatik tisztán.

7. Mit tesz a huszár, ha észreveszi, hogy lovának rothadt békája van?

Ezt mindenekelőtt pajtassági parancsnokának bejelenti, a ló állását szárazon tartja, a nyírt naponta 4—5-ször friss vízzel kimossa, a nyír-barázdákat szárazra kitörli, zsírral bekeni és kőcczel betömi.

3. Minő jelre kantároztatik a ló?

Ha «Vigyázz!» fuvatik, minden ember föl-kantároz és lovát a kantárszárnál tartja és tökéletesen elkészülve az istállóban vár.

4. Minő jelre kell kivonulni s mit tesz erre a huszár?

Ha «Lóra» fuvatik, a huszár tüstént kivezeti lovát, lóra ül s lépésben a gyülekező helyre lovagol.

5. Minő jelre engedhet a huszár magának kényelmet a menet alatt?

Ha lefuvatik, mindenki engedhet magának kényelmet, de azért sorban és egy lépésnyire, zárkozva kell maradni.

6. Az utnak melyik részét kell szabadon hagyni menetben vagy a megállásnál?

Az ut egyik oldalát vagy a közepét, hogy az arra menő kocsik vagy más katonaság arra elmelessen. Megállásnál az ut egyik oldalát kell szabadon hagyni.

7. Minő jelek adatnak a megindulásra, álló helyből?

Először «vigyázz», azután «lépés» vagy «ügetés», végre «indulj» fuvatik.

8. Ha menetközben «vigyázz» és «ügetés»-jel fuvatik, mi történik?

Az «ügetés»-jelre minden ember az első úgy mint az utolsó, ügetve megindul; ha egyik vagy másik a zárkózást egy pillanatra el is veszti, élénkebb ütemben iparkodik helyrehozni.

9. Ha ismét «Vigyázz» és lépés fuvatik, mire kell minden embernek figyelni?

Minden ember tüstént lépésbe veszi lovát, és ha valaki a zárkózást elvesztette volna, azt lassanként gyorsabb léptetés által helyrehozni iparkodjék.

10. Minő jelek fuvatnak, ha menetközben pihenéshez le kell szállni, és mi kötelessége minden embernek leszállás után?

Először «vigyázz», «állj» és «lóról» fuvatik. Minden ember, mihelyt leszállt, a felső és alsó hevedert megereszti, ketten együtt az egész nyeret fölemelik, hogy a ló hátán a szellő keresztül járjon, azután mindenki megvizsgálja a ló hátát, hogy nincs-e felnyomva, továbbá a vasalást, s ha egy szög elveszett

vége a nyereg alá jött, vagy ha a hátulsó podgyász egészen a lovon fekszik, ha az ember a nyeregben ha-yagul ül, vagy épen elalszik.

15. Meg van-e engedve a megszábotott podgyászon kívül más holmit a lóra felrakni?

Nincs, és a kiszabott podgyászt is oly módon kell felrakni, a mint az szabályzatilag van határozva.

16. Mi kötelessége a huszárnak, ha a szállására érkezik?

Lovát lekantározza, kötőfékkal megköti, a jászolt gondosan kitisztítja, lováról a nyeret podgyászzal együtt leveszi, s ha meggyőződött, hogy a ló hátának semmi baja, pokrócczal leteríti s a felső hevederrel átköti, ezután a kerítésre vagy a bejáratnál az utca felé egy szalmacsóvát tűz ki, azután ápolja lovát.

17. Hogyan tisztítja a huszár lovát?

Először azt egészen szárazra dörgöli, különösen lábait, szügyét, vékonyát, de evégre nem szabad a szalmából csutakot csinálni; ha ez megtörtént, a pokróczot leveszi, és a ló hátát szőrmentében addig dörzsöli, míg az egészen meg nem száradt, és szőre nem fénylik, az-

volna, azt azonnal a szakaszvezetőnek bejelenti, hogy a kovács tüstént másikat verhesen beléje.

11. Ha ismét nyergelni, felülni és tovább kell menetelni, minő jelek fuvatnak?

«Vigyázz», azután «nyergelni» fuvatik, erre minden ember azonnal nyergel, s a trombita-jelre «lóra», kiki lóra ül és helyére áll.

12. Hogyha menetközben jobbra vagy balra kell tartani, minő jel adatik?

A jobbra vagy balra át, trombitajel.

13. Ki marad azon emberekkel vissza, a kiknek szükségök van leszállni, vagy ha menetközben egy ló vasat vesztett volna?

Egy ember, a ki lovát tartja, ezeknek azután, ha dolgukat végezték, törekedniök kell, ügetve a menetelő osztály oldalán ismét helyükre jutni.

14. Mi az oka leginkább, ha a ló háta feltörik?

Hogy a pokrócz nincs jól kitisztítva, vagy rosszul van összehajtvá; ha valamely szijnak

4*

után kefével megtisztítja, szemeit, orrlyukait, nemző részeit és körmeit kimossa, az utóbbit be is keni.

18. Mi dolga van a huszárnak, ha lovát tökéletesen megtisztította?

Megaljaz, megabrakol, megitat, azután lovának nyugalmat enged.

19. Szabad-e a huszárnak lovát megmosni?

Nem szabad, hanem ha a ló nagyon megizzadt vagy megázott volna, addig kell számmával dörzsölnie, míg egészen meg nem szárad.

20. Mit kell a pokrócczal minden használat után tenni?

A pokróczot szét kell bontani, friss levegőre akasztani, és ha megszáradt, kiporolni.

21. Hogyan vannak a kocsin ülő gyalog emberek öltözködve?

Tökéletes menetöltözékben, feltett csáköval.

22. Mit tesznek a kocsin ülő gyalog emberek, ha egy följebbvalóval találkoznak?

A megszábotott módon ülve tisztelegnek.

23. Minő ebédet követelhet a huszár menet közben?

A helybeli szokás szerinti ételt, mindenestre egy fél font húst, a leves mellé még egy más ételt, de kenyeret nem.

24. Szabad-e a huszárnak a me-neten egész ágyat követelni?

Ha ágy nincsen, friss szalmával kell megelégednie, mindamellett köteles a házigazda a szobában vagy kamarában helyet adni, hová ruházatát, szerelvényét, fegyverét lerakhassa.

25. Szabad-e a huszárnak magát a lópokrócczal betakarni?

Csak akkor, ha a házigazda nem képes más takarót adni.

26. Ki adja a világítást?

A házigazda.

27. Mi a kötelessége a huszárnak, ha gondolja, hogy házigazdája által átvonulási illeltekeiben rövidséget szenvedett?

A nélkül, hogy gazdájával veszekednék, jelenti a szakaszvezetőnek, ez pedig a szakaszparancsnoknak, s így bizonyosan meg

31. Hogyan és hol várják a beérkező csapatot az elszállásolók?

Csákósan és kardosan töltenytáska nélkül, gyalog egy sorba föllállítva a falu azon végén, a melynek irányában a csapat váratik.

X.

Fegyverisme.

1. Mivel van a huszár felfegyverzve?

Lovassági karddal és 1890. évi mintájú ismétlődő karabélylyal.

2. Hány főrészből áll a kard?

Háromból; u. m.: a pengéből, a fogantyúból és a hüvelyből.

3. Milyen a kard pengéje?

Mérsékeltlen meghajlított, hegyénél kétélű s hogy könnyebb legyen, mindkét lapja a homorrággal bír.

4. Miből áll a fogantyú?

A kosárból, a markolatfából, a markolatkarikából, a kupakból és a kupakgombból.

fogja kapni illetékét, ellenkező esetben pedig ha valami kihágást követ el, büntetésbe kerül.

28. Mi kötelességük az elszállásolónak, midőn a szállásokat és istállókat kiszemelik?

A legénység fekvő helyeiről, valamint a fűlszerelés, ruházat és fegyverek helyeiről gondoskodjanak, továbbá arról is, hogy az istállók kiszellőztetve, a jászol és állás kitisztítva legyen.

29. Hogyha pedig mindez rendben nem volna?

Akkor a házigazdának a szükséges utasításokat adják és egy kis idő múlva újra utána néznek.

30. Mi kötelessége az elszállásolónak oly falukban, a hol a házak egymástól nagyobb távolságra fekszenek?

A falu birájánál meg kell rendelni, hogy arra az időre, a mire a katonaság megérkezik, embereket küldjön, kik a legénységet szállásaikra vezetik.

5. Miből áll a hüvely?

A szájkarikából, a benne levő két fenyőszilánkból, az alsó és felső hordpántból, az alsó és felső hordpánt-karikából és a csuszató vasból.

6. Hány részből áll az 1890. évi mintájú ismétlődő karabély?

Hét részből, u. m.:

1. a cső; 2. az irányzék; 3. a závarzat; 4. a szekrény az adogatóval és a tártartóval; 5. az ágy; 6. a foglalványok; 7. a szerelések.

7. Miből van a cső s mily ürmérettel bír?

A cső 4-es Bessemer-féle csőaczélből van, melynek felső része barnított s 8 mm. átmérővel bír.

8. Mily részeket különböztetünk meg a csövön?

A torkolatot, a csőtengelyt, a töltényürt, a huzagolt részt, irányzék-pofákat, célzógombókat és a célzógombót.

9. Mily részből áll az irányzék?

Irányzék-csapóból, állító emeltyűből a csavarokkal, irányzék rugóból és az irányzék-csavarból.

10. Mennyi az alapirányzék állítás s mi a legnagyobb távolság?

500 lépés az alapirányzék állítás és 2400 lépés a legnagyobb távolság.

11. Hogy vannak a számok az irányzéken jelezve?

Csupán a páros számok vannak jelezve és pedig a jobb oldalon 8, 12, 16, 20 és 24 számokkal, a bal oldalon 6, 10, 14, 18 és 22 számokkal.

12. Miből áll a závarzat?

A závarzattokból, az elcsattantó készülékből és a záródugattyúból.

13. Miből áll az elcsattantó készülék?

A billentyűből, az elcsattantó emeltyűből, az elcsattantó szegből, elcsattantó csapból, a kivetőből, a kivető szegből és az elcsattantó rugóból.

14. Miből áll a záródugattyú?

A fogantyúrészről a fogantyúval és fogantyú gombbal, a zárócsapból, a zárócsap csavarból, zárolóból, zároló csavarból, tölténycsapból, ütőszeg, ütőszeg nőcsavarból és az átörugóból.

leveendő a cső. Az összerakás megfordított sorrendben történik.

20. Miből áll az 1890. évi mintájú töltény?

Áll: a lövedékből, mely szintén két részből áll, u. m.: egy ólomból készült lövedék magból s a lövedéket burkoló aczélpalástból, továbbá a sárgaréz hüvelyből, melyben lőpor van.

21. Mibe vannak a töltények elhelyezve?

A töltények 5 darabonként egy aczélbádogtárban vannak elhelyezve, két ilyen tárból vagyis 10 db. töltény van egy dobozban.

22. Mi használandó a karabély tisztításánál?

Tisztítózsínron és tisztítóvesszőn kívül még fadarabkák, kőcs, vászon vagy gyapotrongyok, petróleum, faolaj és vaselin használandó. Más tisztító szerek használata tilos.

23. Mily részeket szabad a huzárnak szétszedni?

Csupán a záródugattyút és a szekrényt.

15. Miből áll a szekrény?

A sátorvasból, a szekrényfenékből, a szekrény csavarokból, a tártartóból csavarával, tártartórugóból és tártartó-rugócsavarból, az adogató emeltyűből, az adogató rugóból, adogató rugócsavarból és az adogató szegből.

16. Mily részeket különböztetünk meg az ágyon?

Az elő- és középpágyat, a tusát és tusanyakat és a kéztámat.

17. Mi tartozik a foglalványokhoz?

A karabély karika, a karika csavarszeg, az alsó és felső szíjkengyel, két füleslín, két fülesinszeg, a tusaborító csavarával.

18. Mi tartozik a szerelékekhez?

A tisztító vessző a törölővel, a mely csak az altisztéknek adandó, a tisztító zsinór, a melynek közepén egy hurok van, a hová a kőcs teendő, a tisztító zsinór vezeték és a csavarhúzó nyéllel.

19. Hogy veendő széjjel a karabély?

A karabély szétszedésénél először a záródugattyú kivétetik, utána a karabély felső karikája levétetik, utána a szekrény és végre

24. Hogy akasztandó fel a karabély?

A karabélyszíjjon akként, hogy a torkolat felfelé jusson, a fogantyú gombja pedig a faltól elfordítva legyen.

25. Mire használandók a fadarabkák?

Kőcs- vagy ronggyal körültekerve a fegyverrészek kisebb furatának és huzagának tisztítására szolgálnak.

26. Mire használandó a faolaj?

A závarzat és az adogató surlólapjának beolajozására és az ágyjókban tartására használandó.

27. Mire használandó a vaselin?

A furatnak és a többi vasrészeknek tisztítására, a rozsdá ellen pedig óvszerül használandó.

28. Mire használandó a petróleum?

Csak szerföltött megkeményedett mocsok, meggyantásodott olaj vagy rozsdának feloldására szabad használni. A petróleumnak a vasrészek bekenésére vagy rozsdá elleni óvszerül használata tilos.

29. Hogyan tisztítandó a karabély közönséges szolgálati foglalkozás után?

A karabély a por és mocsoktól rongyokkal megtisztítatik, azután a vasrészek rongyra kent vaselinnal bekenetnek. A csőfurat tiszta kőcczel kitörültetik s vaselinnal bekenetik. A szekrény a tok áttörétén benyulva a portól megtisztítatik.

30. Hogy tisztítatik a karabély lövés után?

A karabély tisztításánál a záró dugattyút és a szekrény fenekét az adogatóval leveszszük. A tisztító zsinór vezetőhüvelyét a tok hátsó nyulásába bedugjuk, a sátorvas és szekrény közötti hajlásban spárgával megkötjük. Ezután a tisztító zsinór bezsirozandó, hurokjába kőcczet, kendert, apró vászon- vagy gyapórongyokat teszünk s a csombolékat vaselinnal bekenjük. Ezután a csőfuratba teszünk, s ide-oda húzogatás által megtisztítjuk. Ha a csőben kemény mocsok volna, akkor a csombolék petróleummal bekenendő. Ha a csőfurat tiszta, száraz tisztító zsinórba tett száraz kőcczel áttörültetik és lehelletszerűen bezsiroztatik. A töltényür a tisztító vesszővel vagy rövid fadarabokkal tisztítandó. A cső felszíne száraz ronggyal letörlendő és azután zsiros rongy-

XI.

A lőszerszám tisztítása.

1. Hogy tisztítatik a fekete fénylő szij a lőszerszámon?

Legelőbb egy nedves ronggyal a mocsok lemosatik, és aztán a félig száraz szij három-rész fagygyóból és egy rész halzsirból készült kenőccsel bekenetik.

2. Hogy tisztítatnak az ónozott vasrészek a lőszerszámon?

Az ónozott vasrészeket nem szabad pallérozni, hanem egyszerűen letörölni, vagy szűkség esetében lemosni.

3. Hogy tisztítatnak a nyereg farrészei?

Ezek a por- vagy nedvességtől ledörzsöltetnek.

4. Hogy tisztítatik a természetes sárgás bőr a nyeregszerszámon?

Ezen bőr először szappanos vízzel lemosatik, árnyékban kiszáritatik, aztán a nyereg szappannal (de folyékony állapotban) egyen-

gyal bekenendő. A závarzat részei előbb zsiros, azután száraz rongyokkal letörlendők és újra bezsirozandók. Az ágyat a portól és nedvességtől száraz ronggyal, a megkeményedett mocsokot pedig zsiros ronggyal letisztítjuk, s az ágyra kis faolajat öntünk s azt bedörögölve ronggyal szétkenjük. Az ágyat lapon vagy kályha mellett szárítani nem szabad. Az irányzék, foglaltványok és csavarok fadarabkákhöz illesztett rongy vagy kőcczel törültetnek meg. A záró és csavarának belseje és külseje, az egész fogantyurész, a fogantyú és a gomb kivételével az ütőszeg ütőrügóstól, a tok vezető horonyai, az elcsattantó készülék összes részei, valamint az összes csavarok faolajjal bekenendők. A surlólapokra kent faolajat a závarzat többszöri kinyitása és becsukása által szétozlatjuk. A karabélynak teljes összerakása után minden vasrész még egyszer bezsirozott ronggyal megtörlendő.

lően bekenetik; száradás végett 15 percig árnyékos helyen hagyatik, és végre gyapot-vagy flanel-ronggyal jól megdörzsöltetik. Ez által tiszta, puha, hajlékonyvá válik és fényét megtartja.

5. Hogyan és miből készül a nyereg-szappan?

Egy egész szakasz egyszeri használatára elegendő két font közönséges fekete szappant apróra vakarni, ezt egy itcze tejbe keverni, tűzön lassan felforralni, és ezen tömeget egy fél czirom nedvvel összeelegyíteni.

6. Hogy tisztítatnak a vashádógból készült főző-edények?

Ezeket nem szabad hamuval dörzsölni, hanem minden használat után meleg vízzel ki-mosatnak és ruhával szárazra törültetnek.

XII.

Előörsi szolgálat.

1. Mik az előörsök?

Az előörsök a táborozó csapat biztosítására felállított örök és járőrök.

2. Egy tökéletes előőrsi fölállítás hány vonalból áll?

Három vonalból:

1. Az ellenséggel közvetlenül szemben állnak a tábori őrsök, őrszemeikkel.

2. Körülbelül ezer lépésnyire ezek mögött állanak a főőrsök.

3. A főőrsök háta mögött 2000—3000 lépésnyire áll az előőrs tartalék, mely mögött a főcsapat mintegy 3000—4000 lépésnyi távolságban táboroz.

3. Mikép fődözi magát egy lovasosztály vagy század?

Tábori őrsök által.

4. Mikép fődözi magát egy ezred vagy dandár?

Tábori őrsök, és főőrsök által.

5. Mikép fődözik magukat a dandárnál nagyobb csapatok?

Tábori őrsök főőrsök és előőrsstartalékok által.

6. Mi az előőrsök fölállításának főczélja?

Az, hogy mindazon utak és fűpontok, me-

lyeken az ellenség felénk közeledhetik, akként legyenek szemmel tartva, hogy az, észrevétlen saját állásunkhoz ne közeledhessék, s hogy a főcsapatnak ideje legyen magát harczképessé tenni.

7. A tábori őrsöknek és őrszemeiknek mi a feladata?

Az ellenséget, valamint az ellenséges oldalról közeledő egyeseket szemmel tartani, senkit észrevétlen a vonalon ki és be nem bocsátani, mindent, mit észrevesznek, tovább jelenteni s kisebb ellenséges őrzárásokat visszanyomni.

8. A főőrsöknek mi a feladata?

A tábori őrsöket fölvaltani, járőröket kiküldeni, s ellenséges támadáskor saját tábori őrsöket támogatni, s magukat legalább addig tartani, míg tábori őrsök velök egyesültek.

9. Az előőrs-tartaléknak mi a feladata?

Az előőrsi csapatokat támadáskor fődözni s az ellenséget legalább is addig föl tartani míg a főcsapat harczkész-állapotba tette magát.

10. A főőrsök előtt mikép állítanak föl a tábori őrsök?

Minden főőrs 3—5 tábori őrsöt állít föl

5*

mintegy 1000 lépésnyire maga előtt, és pedig akként, hogy egyik tábori őrs a másiktól 5—800 lépésnyi távolságra legyen.

11. Ki alá rendelvek az egyes tábori őrsök?

A főőrsparancsnok alá, ki azokat kiküldi.

12. Miként neveztetnek el a tábori őrsök?

A jobb szárnytól kezdve a balig 1. 2. 3. stb. számokkal jelöltenek.

13. Melyek a harcosok kötelességei az előőrsi meneteknél?

Minden harcosnak kötelessége a vidéket, a tért, a melyen halad, jól szemügyre venni, hogy adandó alkalommal, mint küldöncz, vagy mint járőr, vagy ellenséges támadáskor könnyen kiismerje magát.

14. Melyek az e czél elérésére szolgáló segédeszközök?

Mindenek előtt megjegyez magának a harcos egy messze látható fűpontot, melynek irányában a főcsapat, — melytől kiküldetett — táboroz.

Hogy az utat könnyebben észében tartsa, legcélszerűbb az utba eső helységek neveit

megjegyezni, valamint egyes feltűnő tárgyakat az ut mentében, például: kápolnákat, kutakat, utoszlopokat, magán álló fákat, keresztutaknál legjobb valami könnyen felismerhető jegyet csinálni.

15. Mikép lehet különösen nehéz utakat, például az erdőkben föltalálni?

Akkép, ha az ember menet közben az ut szélén levő fák rügyébe késsel vagy karddal föl ismerhető jegyeket vág be, de e bevágások a fának azon oldalán legyenek, melyen a csapat menetelt s ügyelni kell, hogy e jelek egymástól igen távol ne legyenek. Lehet azonfóltul összecsavart szalma- vagy széna-teker-csekkel egyes ágakat megje ölni, vagy helyenként elszórt papírdarabok és letört galyak által az utat föl ismerhetővé tenni.

16. Mikép vonatnak be az előőrsök?

Ezek csak saját főőrsparancsnokuk rendeltetére vonatnak be, mire a táborőrségek a legrövidebb uton a főőrsállomásra bevonulnak.

17. Mily erejű egy tábori őrs?

Egy altiszt parancsnoksága alatt egy járőr, mely legalább 8 emberből áll.

18. Mily erősnek kell lenni a tá-

bori őrsnek, ha az egy főuton foglal állást?

1 főtiszt, 1 altiszt és legalább 8 emberből kell állania.

19. Mikép állítatik föl a tábori őrs?

Akként, hogy az előtte elterülő vidék fölött szabad kilátással bírjon, hogy így az ellenség részéről észrevételten senki se közeledhessék, vagy a vele szomszédos tábori őrs és saját állása között be ne lopódzhassék.

20. Mi a kötelessége a tábori őrs parancsnokának, ha közelében egy oly pontot talál, melyről igen jó kilátás van a vidékre?

Nappal egy embert oda küld, ki e pontról a vidéket megfigyeli.

21. Hány őrt állít föl a tábori őrs?

Egy kettős őrt, mely *őrszemnek* nevezetik.

22. Mikép állítatik föl ezen kettős őr (őrszem)?

A legtöbb kilátást nyújtó pontra akként, hogy saját tábori őrsétől annyira álljon, hogy ha fenszóval beszél, szavát megérthessék.

23. Hány izben váltatik föl az őrszem?

Rendesen minden órában, nagy hidegben vagy nyomasztó hőségben minden félórában.

24. Hányszor váltatnak föl a tábori őrsök?

Négy óra letelte után, a főörstől, mely által ki vannak küldve.

25. Mily állásban köteles a tábori őrs magát tartani?

A tábori őrs mindig oly állásban legyen, hogy szükség esetében azonnal harcra kész legyen, azért a lovasságnál a legény a fölkanatározott és fölnyergelt lovat kantárszáron tartsa; tüzet csinálni nem szabad.

26. Mikép állítatnak fel az őrszemek?

Az őrszemek gyalog állanak és a karabélyt kézben tartják; lovaik a tábori őrsnél vissza-hagyandók.

27. Mi az őrszem földadata?

Az előtte elterülő vidéket szemmel tartani, mindent mit észrevesz a tábori őrsnek bejelenteni, vagy jel által tudtára adni, az előrsi

vonalon megszólítás nélkül senkit be nem bocsátani, sem azon ki nem eresztetni. Egyébként az őrszemre nézve még mindazon szabályok kötelezők, melyek az örök magatartását illetőleg fennállanak.

28. Melyek azon különös jelenségek, melyeket az őrszem a tábori őrségnek jelenteni köteles?

A távolban menetelő gyalog- vagy lovascsapatok, hadivonat stb. oszlopok, porfelleg, kardok és fegyverek csillámlása, kocsiörgés, egyes lövések, vagy feltűnő sürgés-forgás az ellenség előrsi vonalán, erős kutyaugatás, láрма vagy zaj az ellenséges oldalon.

29. Ha az őrszem a feltűnő jelenségeket a tábori őrsnek bejelentette, mi kötelessége ennek?

A tábori őrség lóháton harcra készen kiáll; erre a parancsnok az őrszemhez loval, s meggyőződik a jelentettek valóságáról.

30. Mit tesz az őrszem, ha egyes embert, járőrt vagy csapatot lát feléje közeledni.

Kiáltással a tábori őrs parancsnokát értesíti, ki azt a szabály szerint eligazítja.

31. Mit tesz az őrszem, ha váratlanul megtámadtatik?

A tábori őrsöt lövés vagy kiáltás által felriasztja.

32. Saját tábori őrs legénységével mily eljárás követendő?

Ha a saját tábori őrs legénysége őrszemből vagy küldöncszolgálatból visszatérve, a tábor-őrőséghez közeledik, nappal nem állítatik meg, éjjel azonban vagy ködben a tábori őrs parancsnoka által eligazittatik.

33. Szabad-e az őrszemnek leülni?

Az őrszem emberei nappal a tábori őrs parancsnoka engedélyével váltakozva leülhetnek.

34. Szabad-e a tábori őrsön dohányozni?

Az őrszemnek és a járőrök kivételével a legénységnek a dohányzás megengedhető.

35. Az ellenséges szökevényekkel miként kell elbánni?

Ha a megszólított magát mint szökevényt ismerteti föl, akkor a tábori őrs parancsnoka öt lováról leszállítja, a hevedert megereszteti,

fegyvereit lerakhatja, azután öt fődözet alatt a főőrségre kísérteti.

36. Ha egyszerre vagy egymásután több szökevény jön, mit kell akkor tenni?

Akkor ez a főőrsre jelentendő, hogy onnan járőr küldessék azok átvételére.

37. Miről lehet a hadikövetet (Parlamentár) megismerni, és mint kell vele elbánni?

A hadikövetet rendesen arról lehet megismerni, hogy egy trombitás vagy dobos kíséri és kezében fehér kendőt lobogtat.

Mihelyt az *állj* szóra megállott, a nála levő levelek (iratok) a vonalon kívül elvételnek, s ő maga visszaküldetik.

38. Ha a hadikövet egy magasabb rangu parancsnokhoz akarja magát vezetetni, mikép történik ez?

Szemei bekötöttek, és fődözet alatt a főőrségre kísértetik.

39. Szabad-e a legénységnek a szökevényekkel vagy a hadikövettel beszédbe ereszkedni?

Nem szabad, sőt szigorúan tiltatik.

embert, éjidején kettőt küld ki a szomszéd táborőrség felé, a szárnyon álló (szélső) táborőrségnél azonfölül a fődözetlen szárny oldalába járőrök küldetnek ki.

A parancsnok határozza meg, hogy a kiküldött ember a szomszéd táborórig menjen-e, vagy pedig csak annyira, a honnét ez utóbbit megláthatja.

43. Mi a kötelessége ezen őrzőjáratba küldött embereknek?

Ezeknek kötelessége a két tábori őrs közt fekvő tért figyelmesen átkutatni, és mindenkít megállítani, ki a vonalon ki- vagy belépődni akar, s ha ezalatt az ellenségre bukkannának, lövéssel vagy kiáltással a táborőröket figyelmeztetni.

44. Ha az őrszem az ellenség által meglepettetik, vagy rögtön megtámadtatik, mit tesz?

A csapatot lövéssel s kiáltással *itt az ellenség* fölriasztja.

45. Mi a tábori őrs teendője egy ellenséges támadásnál?

A tábori őrs ellenséges támadáskor azonnal lóra kap, s magát harcalkészébe tevén, egé-

40. Kit szabad az előőrsi vonalon keresztül az ellenség felé vezető irányban kibocsátani?

A tábori őrs csak a járőröket és a saját seregbeli csapatokat, melyek hátulról jönnek, bocsátja át az előőrsi vonalon. Minden más egyént, legyen az polgári vagy katonai, csak akkor bocsásson át, ha az egy a főőrségre tartozó altiszt kíséretében jelen meg, ki a főőrsparancsnok által láttamozott engedélyjegyet hoz át.

41. Ha egyesek mégis megkísértenék az előőrsi vonalat az ellenséges irányban tullelni?

Azok, valamint olyanok is, kik az ellenséges oldalról jönnek, azonnal megállítassanak, elfogassanak, s a főőrségre kísértessenek, vagy ha ez mindjárt nem történhetnék, a legközelebbi őrzőjáratnak adassanak át.

Ha a megszólitott a második *állj!* után futási kísérletet tenne az ellenséges irányban, az azonnal lelővessék. Az ilyenekre különösen kell vigyázni, mert általok az ellenség könyönyen híreket kaphat.

42. Miként tartatik föl az összeköttetés a szomszédos őrszettel?

Akként, hogy a parancsnok időnként egy

szem úgy jár el, mint az ellenség kikutatására kiküldött járőr.

Az ellenséget éber figyelemmel kísérje, s annak előnyomulásáról a főőrsöt egy ember által értesítse, hogy ennek ideje legyen magát harcalkészébe tenni.

46. Ha az előnyomuló ellenséges csapat csak kémszemlére kiküldött tisztekből, vagy kisebb járőrökből áll, mit cselekszik a tábori őrség?

Bátran neki vág s az ellenséget visszakergeti vagy fogolylyá tenni iparkodik.

XIII.

Járőr-szolgálat.

1. Mik a járőrök?

Egyes lovasok vagy kisebb lovas osztagok (járőrök), melyek a terep átkutatására és az ellenség közvetlen fölkeresésére szolgálnak. A járőrök, ha messzebbre küldetnek, mint a harcászati biztosítás megkívánja, *hírszerző járőröknek* nevezetnek.

2. Melyek egyáltalában azon föl-
adatok, melyekkel egy járőr megbizatik?

1. Kipuhatolni az ellenség állását, erejét, s hogy mit tesz az ellenség.

2. Tudósításokat szerezni, különösen a helységek, az utak, hidak, gázlók minősége fölött, ez utóbbiaknak, ha megvannak rontva, esetleges kijavítása, s a lakosság hangulatáról, különösen ellenséges földön, bizonyosságot szerezni.

3. Távolálló csapatokat fölkeresni, az összeköttetést velük helyreállítani.

4. Utakat, hidakat, gázlókat elrontani.

5. Az ellenséggel folytonos érintkezésben maradni.

6. Saját csapatunkat az ellenség általi megsebesítés és véletlen támadás ellen biztosítani.

3. Ha egy járőr rendeletet kap, hogy az ellenségről hirt szerezzen, mi által jut az leginkább céljához?

Mindenek előtt ha gondosan kikutatja mindazon személyeket, kikről föltehető, hogy az ellenségről tudomásuk van, — továbbá magának az ellenségnek szemmel tartása által — vagy ha mindazt, mi az ellenséges irányban vagy annak közelében szokatlan vagy feltűnő történik, figyelemmel kíséri.

usznak vagy egy szándékolt vagy már fogantatosított áthidalásra mutatnak.

5. A csapatok biztosítása végett küldött járőröknek mi a feladata?

A vidéket, melyen a csapat meli, kellőleg kifürkészni, a végből, ha nincsen-e ellenséges csapat valahol elbujva. — Az ellenség jelenlétét vagy közeledését a menelő csapatnak idején tudtára juttatni, az utban levő akadályokat lehetőleg eltávolítani, végre kisebb ellenséges csapatokat, melyek a főcsapathoz közelednek, visszanyomni, elválni, vagy egyeseket közülök, sőt ha lehet, mindnyáját fogolylyá tenni.

6. Mi a kötelessége a honvéd huszárnak, ha önkéntesek szállítatnak föl az őrzőjára?

Ez alkalmat örömmel kell megragadnia, mint legjobb feladatot, mely egy lovasnak juthat. Ez a legjobb alkalom, hol minden egyes kimutathatja ügyességét, hol magát kitüntetheti és hazájának és királyának használhat. Elég ok arra, hogy mindenki vágyódjék e kitüntetés után, s adandó alkalommal magát önkéntesen jelentsen. Beteges embereket és gyenge lovakat nem szabad őrzőjára küldeni.

4. Melyek különösen azon jelek, melyekből az ellenség jelenlétét következtetni és szándékát lehetőleg kitalálni lehet?

Az uton és ut mellett fölismérhető lát- és patkónyomok, kerékvágások stb. a menelő csapatra mutatnak; — az oly helyeket, hol a csapatok pihentek, főztek vagy táboroztak, lehetetlen föl nem ismerni, hol is a letiprot vetések és fű, a főzés hulladécai és maradványai, eldobott ruhadarabok és szerelékek, elvesztett vagy ott feledett szerszámok, iratok stb., mind megannyi jelek, hogy e helyen csapatok táboroztak. Nappal porfelleg után lehet a menelő ellenséget fölismerni; az alatt szálló porfelleg gyalogságra, a magasba emelkedő lovasságra mutat. További ismertető jelek, melyek az ellenség közellétét tanúsítják, hogy a lakosok mezei munkáikkal felhagynak, s hogy a közlekedés az utakon egészen megszűnik. Éjjel a tüzek, erős kutyaugatás, szokatlan láma és székérvörgés, — valamint a népségnél észrevehető nyugtalanság stb., az ellenség mozgalmairól és szándékairól tanuskodnak.

A folyók mentében a hajóknak, hajóalmoknak és fáknek összegyűjtése, valamint egyes fadarabok, szilánkok, melyek a vizen

7. Szabad-e a huszárnak a járőr kiküldetésének célját valakivel közölni?

A legszigorubb büntetés terhe alatt tiltatik a hallottakból valamit elárulni, vagy kérdésből a vidék lakóinak a járőr célját és irányát kifecsegni.

Ha bármi módon beszédbe ereszkedik a lakosokkal s általuk kérdeztetik, akkor kitérő feleletet adjon, vagy ellenkező irányt jelöljön ki.

Ugyanez áll azon esetben is, ha netán elfogatnék.

8. Mi a kötelessége a huszárnak, ha a járőrből egy jelentéssel küldetik el?

Kötelessége azt minden körülmények között rendeltetési helyére juttatni.

9. Mit tesz a huszár, ha ellenséggel találkozik?

Ha ellenséggel találkozik és nincs kilátás annak elkerülésére, a jelentést tépje szét, ne hogy tartalmát az ellenség megtudja.

10. Szabad-e utbaigazítás végett a vidék lakóihoz fordulni?

Szabad, csak hogy ily alkalommal nemcsak azon utirány után kell kérdezősködni, melyen

haladni akarunk, hanem egyuttal több ut és helység felől kell tudakozódní, hogy a nép tudakozódásunk tulajdonképeni tárgya fölött kétségben maradjon.

11. Ha az ut fölött ennek daczára is nem vagyunk tisztában, mit tesz a járőrvezető?

Egy kalauzt vesz fel, ki biztos felügyelet alatt tartatik, s az, a mit mond, a lakosoktól kapott utmutatásokkal összehasonlittatik.

Egyébiránt e kalauzzal illedelmesen kell bánni, s vele a legénységnek nem szabad beszédbe ereszkedni.

12. Hogyan menel a járőr?

Harczkeszen és csendesen, menetelét lehetőleg titkolva; azért a járőr mindig kerülje azon utat, hol az ellen által észrevétethetnék.

13. Mily utat válaszszon egyáltalában a járőr?

A járőr, — a mennyire lehet — mindig térjen le az országútról. Ha az ut mentében erdők vannak, akkor az erdőben megy, s a vezető a szélén halad, hogy az utat szemmel tarthassa. Hasonlóan kell eljárni ott, hol az utat járható magaslatok környezik, a járőr ugyanis a magaslatok aljában menetel, míg a

keznek, azonnal előre lovagolnak s azt átfürkészik, hogy a járőr menetelét háborítlan folytathassa.

Az elő- és oldalvédek löfegyvereiket mindig lökészen tartásák.

16. Hogyan vezetnek az elő- és oldalvédek?

Nappal jelek által, éjjel ködben, hózivatarban vagy, ha az emberek a jeleket észre nem vennék, sipjelek által.

17. Mikép viselik magukat az elő- és oldalvédek, hogy az adott jelekhez alkalmazkodhassanak?

Ha az csak egy emberből áll, akkor az többször visszatekint, hogy az adott jelet megfigyelje. Ha ketten vannak, akkor az egyiknek főfeladata az adott jelekre vigyázni.

A járőrnél egy ember különösen csak azzal bizatik meg, hogy az oldalvédek által adott jeleket megfigyelje s a járőrvezetőt azokra figyelmeztesse.

18. Melyek a kardjelek?

Előre menetelre — intés a jobb kézzel (karddal) előre. *Jobbra* intés a jobbkézzel (karddal) jobbra.

Balra — intés a balkézzel (karddal) balra.

vezető oly magasságban, honnét szabad kilátása van a vidékre.

Egyik térfödözettel a másikig sebesebben kell lovagolni, hogy az elfödött térre mielőbb kilátást nyerjen, — hasonlókép az átszeldelt terepü vidéken a szabad helyeket sebesebben kell átlövagolni.

Hogy ellenséges földön a lakosok a járőr menetirányait az ellenséggel ne tudathassák, kívánatos, hogy ha azok valamely helységen mennek át, az igazi menetirányról letérjenek, és csak távolabb a helységtől menjenek ismét az eredeti irányba.

14. Mikép fődözi magát egy járőr?

Ha a terep minősége a szabad kilátást nem engedné meg, akkor saját biztonságára egyes lovasokat vagy lovas párokat 2—400 lépésre előre, hátra vagy az oldalba kiknek a járőrrel folyton összeköttetésben kell lenni.

15. Mikép viseljek magukat ezen elő- és oldalvédek?

Mindenek előtt főfeladatuk iránt tisztában legyenek, mely abból áll, hogy az utánok menelő csapatot a meglepetések ellen biztossítsák, azért mindent, mit utjokban találhatnak, a hol az ellenség elrejtethné magát, kikutasanak; ha tehát valamely fődözött helyre ér-

6*

Hátra — intés hátra.

Alljra — a kezét (kardot) fölfelé kinyújtani.

Ha az ellenség vagy valami más föltűnő dolog vétezik észre: fegyverét feje fölött körbe forgatja.

Gyülekezésre mindkét kezével magafelé int.

19. Mily jelek által jeleztetik a menetütem?

A lépés: a jobb karnak felemelése és gyors leeresztése által, ügetés: ugyanezen jelnek kétszer, a vágta: ugyanezen jelnek háromszoros ismétlése által. A járőrvezető által adott jelek a kiküldött lovasok által ismétlendők annak jeléül, hogy megértették.

20. Melyek a sipjelek?

Előre — egy rövid fütty,

jobbra — két rövid fütty,

balra — három rövid fütty,

hátra — négy rövid fütty.

A lépés nem jeleztetik.

Ügetésre egy hosszú fütty.

Vágatásra két hosszú fütty.

Egy hosszú nyikorgó fütty a megállást jelezi.

Ha ez ismételtetik, annak a jele, hogy az ellenség oldaláról valami feltűnő dolog véte-

tett észre, mire a járőr azonnal készen tartja magát.

21. Mire kell a legénységnek a menet alatt különösen vigyázni?

Minden ember köteles mindazt megjegyezni, mi az áthaladott vidéken a tájékozást könnyíti.

Lovát minden ember lehetőleg kímélje, azért a legjobb utakat kell választani, hogy a ló ereje hasztalanul ki ne merítették, melynek legnagyobb erőmegfeszítésére talán már a legközelebb pillanatban lehet szüksége, hogy életét és szabadságát megmentse.

22. Miként kell egy helységet, berket kikutatni?

A járőr-parancsnok egyes lovasokat kiküld, kik a kikutatandó tereptárgyat 2—300 lépésre körüllovagolják, két lovast pedig egymástól 50—100 lépésre sebesebb ütemben a falun vagy berken átlovagoltat, míg a járőr oldalt fűdözve megáll. Lakott helységben iparkodni kell néhány lakost elfogni, s őket az ellenség netalán ott léte iránt határozottan és komolyan kikérdezni. Ha az egyes lovasok akadály nélkül átjutottak, akkor a járőr utánuk indul s meggyőződik, hogy nincs-e az ellenségtől valaki a faluban elrejtve. Ha e kutatás közben az ellenségre bukkannak, akkor azon ember,

ki az ellenséget először észreveszi, azonnal löjjen s az egész járőr ez esetben iparkodjék a helység bejáratánál egyesülni.

23. Ha a járőrnek egy nagyobb erdőt kell kikutatni vagy azon áthalolni, mihez tartja magát?

Ha az erdő kisebb kiterjedésű s áthatolható, akkor a járőr lánczformában átlovagolja. Nagyobb kiterjedésű erdőn a járőr zöme a fő utirányban marad, maga előtt 300 lépésre egyes lovaspárokat küld ki, s a főiránynyal párhuzamosan menő utakra szintén lovaspárokat küld. A járőr zöme kettesével és pedig 50—50 lépés távokra az erdőn áthatol. A zöm előtt s az oldalakban menetelő lovasok egymást 100 lépésre követik.

24. Ha a járőr másnemű terepakadályokra talál, mit tesz akkor?

Ha a járőr nagyobb terepakadályokra talál, milyenek a folyók, csatornák, árkok, mély utak, melyek a menet irányát átszelik és föltehető, hogy közelében alább vagy föl-lebb egy átjárónak kell lenni, akkor az átjáró fölkeresésére 1 vagy 2 embert küld ki jobbra, ugyanannyit balra.

Ha az átjáró megtaláltatott, akkor a járőr

iparkodjék az akadályon mielőbb áthalolni és utját folytassa tovább a kitzűzött irányban. Ez átjárati pontot a legénység jól vigyázza meg, sőt meg is jegyezze, hogy a visszajövetelnél könnyen rá lehessen találni.

25. Mit kell tenni, ha a falu lakóiban bizni nem lehet?

Nagyobb biztosság kedvéért egypár lakost kezelül tartani, s azokat biztos őrizet alá helyezni, de bántalmazni őket nem szabad.

26. Ha a járőrnek földadatává tétetik egy ellenséges őrséget meglepni és elfogni, miként jár el akkor?

Ha egy ellenséges őrséget kell meglepni, akkor a járőr nagy elővigyázattal és fűdözve oldalvást közeledik, s a támadásra oly perczet választ, mikor az őrs legénysége fegyvereitől vagy lovától távolabb, gondtalanul pihen. Egy része a fegyvereket és lovakat keríti hatalmába, míg a másik része — a mennyire lehet hátulról rohan reájok, s őket vagy elfogja, vagy levágja. Különösen az ellenséges tiszteteket kell ártalmatlanokká tenni. Ennek azonban gyorsan, lárna nélkül és egy adott jelre kell végbe menni, mert ily támadások sikere az első meglepetés gyorsaságától függ.

27. Miként jár el a járőr, ha azal bízatik meg, hogy foglyokat hozzon az ellenségtől?

Ha az ellenség táborozik, iparkodjék őt a föntmondottak szerint meglepni, ha erre azonban kilátás nincs, akkor a járőrnek egy osztaga valamely föl nem tűnő buvhelyen elrejtve, p. o. mély utak, terepmélyedések stb. hátramarad, a másik része pedig előre megy, az ellenséget fölriasztja és üldözésre csalja, ha ez sikerül, akkor utját a lesben levő járőr rejthelye felé vegye, mely a kedvező pillanatban oldalt és hátra véve az ellent, előre tör.

28. Mit tesz a járőr, hogy az ellenség menetét szemmel kísérhesse?

Az ellenség menetének kipuhatólása végett a járőr mindig azon irányba indul el, melyet az ellenség vett, s oda iparkodik, hogy attól oldalvást egy oly fűdött pontra érjen, honnét az ellenség menetét szemmel tarthatja.

29. Mit tesz a járőr, ha véletlen az ellenségre bukkán?

Ha a járőr észrevétlenül ki nem térhet, akkor vitézül támadja meg az ellenséget, nem tekintve arra, hogy mennyi az. Szükségtelen üldözéstől azonban óvakodjék, mely céltalan

és csak a lovakat fásaszítja, s azonfölül könnyen törbe eshetik.

Ha azonban az ellenség oly erős lenne, hogy egy sikeres támadás lehetetlen, akkor a járőr megfordul és szétoszlik, hogy az ellenséget az üldözés iránya iránt zavarba hozza, a már előre kijelölt gyűlőhelyen találkozik; ha ez lehetetlen volna, akkor mindnyájan a kitzűzött általános visszavonulási irányban hátrálnak.

XIV.

Gyalog-tűzharcz.

1. Mikor alkalmaztatik a gyalog-tűzharcz a lovasságnál?

A lovasság gyalog tűzharczra kivételesen egyáltalában csak akkor alkalmazandó, ha a lovasság feladata csakis tűzharcz által volna megoldható, és gyalogság nem áll rendelkezésre.

2. Hol alkalmaztatik a gyalogtűzharcz?

Egyes előnyösen fekvő tereptárgyak- vagy terepszakaszoknak védelmezésénél, vagy ha a terepviszonyok a lóhátoni támadást kizárják.

lovához fűzi; a 3-as számú csikózabla szárát a lovon maradt 4-es számú ember jobb kezébe adja.

5. Mi történik a leszállás után?

Minden járőr emberei — járőrparancsnokuk mögé két sorban — lehető leggyorsabban gyülekeznek, utközben a karabélyt vállról leveszik, s kézbevevett karabélylyal állást foglalnak.

6. Mi kötelességük a lovon maradt embereknek?

Kötelességük a rájuk bizott lovakra vigyázni, s ha lóról kellene leszállniok, a kardokat ép úgy mint a leszállott lovasok lecsatolják, a 3-as számú ló csikózabla szárát saját lovuk nyakába fűzik, és csak a saját lovuk csikózabla szárát tartják.

7. Mire kell figyelni minden embernek a tűzharczban?

Minden ember figyelmét az ellenségre irányozza, de e járőr parancsnoka és annak jelszavakkal adott jeleire is vigyázzon, intéseit feltétlenül kövesse. Parancs nélkül egy embernek sem szabad visszamenni.

8. Mit kell megjegyezni minden huszárnak a terep felhasználására nézve?

Miután az emberek a terephez képest fe-

3. Hogyan alakul a lovasság gyalog-tűzharczhoz?

Az alakulás gyalogtűzharczhoz mindig egy lóháton maradt osztag fűdözete alatt történik, s ezen vezényszóra: «N-ik szakasz tűzharczhoz, lóról!» minden lovas — a lovak tartására rendelt emberek, és a második sor bal szárnyán levő tisztet kivéve — lóról leszáll, lecsatolja derekáról a kardot, és azt kifelé fordított kosárral a baloldali málhatáska elő részén, a málhatáska és málhaszj közbe mélyen bedugja, azután a csikózablaszárát — a nélkül, hogy kicsatolná — a ló feje fölött leveszi, a feszítő zablászárát egy csombók által a ló nyakához erősíti. Minden ember a baloldali tartalék löszertáskából a töltényeket magához veszi.

4. Hogyan történik a lovak átadása a lótartóknak?

Az 1-es számú lovas, lova csikózabla szárát 2-szer vagy 3-szor akként csavarja össze, hogy felső vége még elég tág horgot képezzen. Ezen horgot a mellette balról álló 2-es számú lónak fején át annak nyakára akasztja; a 2-es számú lovas azután saját csikózabla szárát ezen a horgon előre keresztül dugja és lovát hasonlóképen a mellette balról álló 3-as számú

küsznek, térdelnek vagy állnak, mindenkinek oda kell törekednie, hogy azt a helyet foglalja el, a honnan jó kilátása van, és csak azután veendő tekintetbe a fűdőzés, a honnan késznek kell lennie minden pillanatban előlépni.

9. Miféle tűznemeket különböztetünk meg?

A tűznemek a következők; u. m.: ösztűz, az egyes tűz és a gyors tűz.

10. Minő lőtávolságokat különböztetünk meg?

Háromfélét, u. m.: kis lőtávolságot 600 lépésen belül, közép lőtávolságot 600 és 1200 lépés között s nagy lőtávolságot 1200 lépésen felül.

11. A tüzelésnél mire kell minden embernek figyelni?

A tűz megkezdésére, valamint annak beszüntetésére adott vezényszavak vagy jelszavakkal adott fűtintésekre minden ember figyeljen s a vezényszó egyik embertől a másikhoz tovább adandó. Minden ember köteles a tüzelést beszüntetni, ha maga előtt megfelelő cél-tárgyat nem lát.

12. Mi a kötelessége a lóháton maradt osztagnak?

A lóról leszállt osztagot meglepetések ellen biztosítani és a tűzharcz befejezésekor az elenséget addig feltartani, míg saját csapatunk ismét lóra ülhet.

13. Mire kell figyelni a tűzharcz abbahagyásánál?

A «lóra» vezényszóra minden ember a tüzelést beszünteti, a töltényt elrejtí s lova felé siet. Utközben karabélyát vállra akasztja. Minden ember lóra ül s csak azután csatolja fel a kardját, ha erre elegendő ideje van; hogy az esetleges megtámadtatás esetén minél előbb kardot ránthasson és lovoni való támadásra készen lehessen.